

14 SIRA NO' LU MUHASEBE SİSTEMİ UYGULAMA GENEL TEBLİĞİ

Belge türü	Tebliğ
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Tebliğ grubu	MUHASEBE SİSTEMİ UYGULAMA GENEL TEBLİĞLERİ
Sayı	25684
Tarih	28.12.2004
Sıra no	14

1. Yeni Türk Lirası İle İlgili Yapılan Düzenlemeler

5083 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanunun(1) Geçici 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasında, "Bu Kanunun uygulanmasında karşılaşılan tereddütleri gidermeye ve gerekli düzenlemeleri yapmaya Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın; görev alanına giren konularda düzenleme yapmaya Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Sermaye Piyasası Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu yetkilidir." hükmü bulunmaktadır.

Bu hükme göre, 5083 sayılı Kanunla yapılan düzenlemelere çerçevesinde Yeni Türk Lirası kullanımında özel kesim muhasebe sistemine ilişkin olarak işletmeler tarafından uyulacak esaslar hakkındaki 13 Sıra Numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği 06/10/2004 tarihli ve 25605 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bakanlığımıza intikal eden olaylardan, Yeni Türk Lirası kullanımında özel kesim muhasebe sistemine ilişkin olarak işletmeler tarafından uyulacak esaslar hakkında oluşan tereddütleri gidermek ve uygulama birliği sağlamak amacıyla 13 Sıra Numaralı Tebliğe ilave olarak aşağıdaki düzenlemelerin yapılması gerekli görülmüştür.

2. Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğinde Yapılan Değişiklikler

2.1. Genel Tebliğin III-01.01.2005 Tarihinden Sonra Yapılacak İşlemler bölümünün 1-Muhasebe Kayıt Düzeni ile İlgili Yapılacak İşlemler kısmının 1.4 üncü fıkrasının birinci paragrafından sonra gelmek üzere aşağıdaki paragraflar eklenmiştir.

"Ancak, yukarıda verilen örnekte vergiyi doğuran olayda hesaplanan vergi ile ilgili indirimde veya mahsuba konu olacak bir vergi bulunmamaktadır. Katma Değer Vergisi (KDV)'nde ise mal teslimi ve hizmet ifası hallerinde malın teslimi veya hizmetin yapılması ile vergiyi doğuran olay meydana gelmekte ve vergiye tabi her bir olay için tespit edilen KDV oranı uygulanarak vergi hesaplanmaktadır. Buna göre, vergi fiyata bağlı olarak hesaplanmakta ve perakende satışı yapılan mallarda KDV satış fiyatına dahil olarak belirtilmektedir. İşletmeler tarafından tahsil edilen KDV'nden önceki aşamalarda ödenen KDV mahsup edilmekte, tahsil edilen KDV'nin mahsup edilecek KDV'nden fazla olması halinde aradaki fark vergi dairesine yatırılmakta, aksi durumda ise mükellefin sonraki döneme devreden KDV ortaya çıkmaktadır.

Birim fiyatı düşük ve indirimli oranda vergilendirilen mal ve hizmetlerin perakende satışını yapan işletmelerde KDV'nin hesaplanmasının 5083 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile birlikte değerlendirilmesi halinde, işletme sahiplerinin birim fiyatları ve satış miktarlarına bağlı olarak leh veya aleyhlerine bir durum ortaya çıkmaktadır. Örneğin, 01/01/2005 tarihinden sonra bir bakkaldan veya fırından bir adet ekmek satın alındığını, bir adet ekmeğin fiyatının KDV dahil 30 YKr (0,30 YTL) olduğunu varsayalım. Belirtilen birim fiyattan; KDV dahil satış bedelleri, hesaplanan KDV ve tamamlama sonucu KDV'nin alacağı bazı değerler aşağıda tablo halinde gösterilmektedir.

KDV Oranı (%)	Birim fiyat (YKr)	Adet	KDV dahil satış bedeli (YKr)	KDV (YKr)	Tamamlama sonucu KDV (YKr)
1	30	1	30	0.29	0

1	30	2	60	0.59	1
1	30	3	90	0.89	1
1	30	5	150	1.48	1
1	30	7	210	2.07	2
1	30	280	8,400	83.16	83
18	30	1	30	4.57	5
18	30	3	90	13.72	14
			Genel toplam	106,82 YKr	107,00 YKr

Tablodan görüleceği üzere, satılan bir adet ekmeğe isabet eden KDV 0,29 YKr olmakta ve bu vergi müşteriden tahsil edilmektedir. Çünkü, müşteriden tahsil edilen 30 YKr'luk bedele KDV dahildir. İşletmenin tüm satışlarını birer adet ekmek olarak gerçekleştirmesi durumunda KDV hesaplanması işlemlerinin her bir satış bazında ele alınması halinde hesaplarda tahsil edilen KDV bulunmayacaktır.

Aynı işletmenin, iki adet ekmek satması halinde ise hesaplanan KDV 0.59 YKr olmasına rağmen yasa hükmü gereği bu değer 1 YKr'a tamamlanmakta ve hesaplarda tahsil edilen KDV 1 YKr olarak görülmektedir. Bu durumda da işletme sahibi tahsil etmediği 0,41 YKr KDV'ni hesaplarına dahil etmek zorunda kalmaktadır.

Bu durumda, Kanunun 2 nci maddesi hükmü gereği bir adet ekmeğe isabet eden ve yarım YKr altında olan vergi işlem bazında dikkate alınmamakta, iki adet ekmek satışında ise mükellef hesaplarında tahsil edilmeyen ancak fiyata dahil olduğu için tahsil edilmiş gibi görünen fazla KDV bulunacaktır.

Dolayısıyla, mükelleflerin KDV dahil perakende satışlarda vergilerini tam ve doğru olarak hesaplayabilmeleri için;

1- Ödeme kaydedici cihaz kullanarak yapacakları satışlarındaki KDV'ni 62 Seri Numaralı Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanunla İlgili Genel Tebliğ'de(2) ,

2- Fatura ve benzeri vesikalar kullanarak yapacakları perakende mal satışı ve hizmet ifalarında KDV'ni 92 Seri Numaralı Katma Değer Vergisi Genel Tebliğinde(3)

belirtildiği şekilde hesaplayacaklardır.

Mükellefler muhasebe kayıtlarında esas alacakları KDV hesaplamalarını anılan Genel Tebliğlerde yer alan düzenlemelere göre yapacak ve bağlı oldukları vergi dairesine beyan edecektir."

2.2. Genel Tebliğin III-01.01.2005 Tarihinden Sonra Yapılacak İşlemler bölümünün 1-Muhasebe Kayıt Düzeni ile İlgili Yapılacak İşlemler kısmının 1.7 nci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki 1.8 inci fıkra eklenmiştir.

"1.8- Bilindiği üzere, 01/01/2005 tarihinden sonra Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na YTL birimi üzerinden gösterge niteliğinde ilan edilecek döviz ve efektif kurlarından sıfırla başlayan kurlar sıfırdan sonra 5 basamak olarak ilan edilecek ve nominal değeri daha küçük kurlar ise 100 birim üzerinden ifade edilecektir. Aynı şekilde, 01/01/2005 tarihinden sonra bazı mal ve hizmetlerin birim fiyatları 1 YKr'un altında olabilecektir. Ayrıca, birim değeri çok küçük olan mal ve hizmetlerin yine çok küçük kar oranlarında alınıp satılması halinde, bir birim başına elde edilecek komisyon, prim, kar payı ve gelir payı gibi adlar altında lehe kalan tutarlar 1 YKr'un altında olabilecektir. Belirtilen hususlarla ilgili olarak yapılacak işlemler aşağıda açıklanmıştır.

1- İşletmeler genellikle birim fiyatları 1 YKr'un altında olan mal ve hizmetlerini tek tek satışa sunmamakta ve

